

TURVALLISUUSPOLIITTINEN

AKATEMIA

8.-9.10.2015 HELSINKI

WISE REPORT 1/2015

Laajan turvallisuuden verkoston, WISEn toiminnanjohtaja **ANNE PALM** avasi vuoden 2015 turvallisuuspoliittisen akatemian ja esitteli uuden järjestön toimintaperiaatteita.

Ensimmäisessä puheenvuorossa sisäministeriön neuvotteleva virkamies **ANTTI HÄIKIÖ** keskusteli EU:n kriisinhallinnasta yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) kautta. Häikiön mukaan kriisistä on tullut Euroopassa uusi todellisuus, ja YTPP:llä annetaan uusia kehyksiä kriisin määrittämiseksi. Esimerkiksi pakolaiskriisin seuraukset, kuten turvapaikanhakijoiden vastaanottaminen, ovat sisäpolitiikkaa, pakolaispolitiikkaa ja talouspolitiikkaa, mutta laajojen kysymysten määrittelemisen pelkästään sisä-, ulko- tai turvallisuuspoliittiseksi on hankalampaa. Sisäministeriön tehtävä on toteuttaa niitä kriisinhallinnallisia ja ei-sotilaallisia ratkaisuja, joita ulkoministeriö tekee, ja toimiminen eri politiikkakehysten välissä on välttämätöntä.

Maailman kriisit osoittavat, että kriisinhallinnan osaajia tarvitaan enemmän. Siviilikriisinhallinnassa ja aseellisessa kriisinhallinnassa on kysymys samasta rauhasta, vakaudesta ja turvallisuudesta, ja jako sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan onkin huono. Siviilikriisinhallinta itsessään on jo hyvin moniluonteinen ja sen toteuttamiseksi vaaditaan toimijoita useilta eri aloilta. Kriisinhallintaoperaatioita tulee kyetä tarkastelemaan rehellisesti: jos maa jää operaation jälkeen huonompaan kuntoon kuin sen alkaessa tai jos operaatio kestää 20 vuotta,

tulee sen onnistumista arvioida kriittisesti. Häikiö kuvaa kriisinhallintaa tynnyrinä, jonka laudat voivat olla esimerkiksi demokratia, poliisitoiminta tai kansalaisyhteiskunta; kuitenkin kaikki lahot laudat ja oksanreiät kuten myös tynnyrin saumat ovat tärkeitä, jottei tynnyri vuoda. Toimien välinen yhteys, esimerkiksi talouden ja kehityksen yhteys konfliktiin tai kansalaisten luottamus toimia toteuttaviin tahoihin, tulee olla kunnossa, jotteivät tynnyriin kannetut joukot, taloudellinen avustus ja asiantuntemus valu hukkaan.

EU:n toimet ovat parantuneet viiden vuoden takaisesta, jolloin ulkosuhdehallinnon perustamisen jälkeen rakenteiden osien mandaattien ja kompetenssien jako vei huomiota. Nyt keskittyminen suuntautuu itse kriisinhallintatyöhön, joka kuitenkin tarvitsee vielä kehittämistä. Kriisinhallintatyö vaatii rajapintaa kehityksen kanssa, niin sotilaallisella kuin siviilitasolla, mikä kirjattiin Suomen kokonaisvaltaiseen strategiaan jo vuonna 2009. Strategisen suunnittelun ja kokonaisvaltaisen lähestymistavan puute on huomattu Euroopan neuvostossa, ja Suomi on ajanut niiden edistämistä. Voimavarakehitykseen tulee EU:n tasolla panostaa, samoin kuin konseptien toteuttamiseen. Siviilikriisinhallintaan tulisi lisätä asiantuntijoita, henkilökuntaa ja osaamista YTPP:n toteuttamiseksi. Kriisinhallinnan suunnittelutyö vaatii vielä huomattavasti kehitystä, sillä sen on toimittava poliittisella, strategisella, operatiivisella ja taktisella tasolla. Operatiivinen ja taktinen osaaminen on myös osattava huomioida strategista tasoa suunniteltaessa.

ANNE SIIPIÄINEN, ulkoasiainministeriön ulko- ja turvallisuuspolitiikan alivaltiosihteeri, puhui EU:n yhteisestä turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta Suomen näkökulmasta. Sipiläisen mukaan Suomi on ollut instrumentaalisen tärkeä YTPP:n kehityksessä ja YTPP:llä on välinearvoa myös Suomessa. Tällä hetkellä keskeisiä alueita YTPP:n kannalta ovat eteläinen naapurusto (Syyria ja Libya), Ukraina ja EU:n Venäjä-suhteet, itäinen naapurusto (erityisesti Valko-Venäjä), Iran, Lähi-itä sekä transatlanttiset suhteet. Ukrainan tilanne on muuttunut helpommaksi, kun taas Syyria ja ISIS problematisoituneet; vaatiikin luovuutta nähdä koko ulkopoliittinen tilanne. Aiemmin YTPP on nähty omana kokonaisuutena ja valtioidenvälisinä toimina, mutta nyt on tarve nähdä koko unionin ulkoinen toiminta tehokkaana kokonaisuutena. Unionin sisäisiin reviiirikiistoihin ei ole enää varaa, vaan esimerkiksi kokonaisvaltainen lähestymistapa sekä turvallisuus ja kehitys -linkki on saatava toimimaan paremmin. Suomessa ulkoministeriön tekemän ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon, puolustusministeriön puolustusselonteon ja sisäministeriön sisäisen turvallisuusstrategian on tärkeää olla yhteydessä EU:n strategiaan sekä Naton strategiaan.

Muuttoliike on YTPP:n kannalta tärkeä ja sitä tulee käsitellä kokonaisvaltaisen lähestymistavan kautta. Muuttoliikekysymyksessä tulee huomioida konfliktien ratkaisu ja dialogi, humanitaarinen apu, kehitysyhteistyön ohjaaminen, ihmiskuljetuksen torjuminen, siviilikriisinhallintaoperaatioiden vahvistaminen sekä muuttoliikedialogit kumppanien kanssa. Osaamista tarvitaan suuresti, esimerkiksi raja- ja ihmisoikeuskysymyksissä.

Puolustusyhteistyötä voisi kehittää esimerkiksi tutkimuskentällä sekä konkreettisesti voimavaroja yhdistämällä ja kehittämällä. Työnsarkaa kriisinhallinnan alalla on paljon, ja tärkeää on kehittää kumppanien kapasiteetteja (ns. train and equip). Kysyttäessä kehitysyhteistyörahojen leikkauksista Sipiläinen totesi hallituksen ja ulkoministerin korostaneen, että valmius sotilaalliseen kriisinhallintaan tulee lisäbudjetin kautta, vaikka määrärahat ovat pienentyneet. Kehitysyhteistyötukien leikkaukset vaikuttavat, mutta kehitysyhteistyöpolitiikkaa on silti ja se yhdessä kriisinhallinnan kanssa säilyy hallituksen prioriteetteina, eikä notkahdusta tule. Kehitysyhteistyörahojen joustavaa käyttöä rauhanvälitykseen on lisätty ja lisätään

jatkoksin. Jos Suomen talous kasvaa, on myös kehitysyhteistyöhön mahdollista taas saada lisää varoja.

Ulkopoliittisen instituutin tutkija **TUOMAS ISO-MARKKU** paneutui puheenvuorossaan Euroopan turvallisuusstrategian päivitykseen eli uuden globaalistrategian luomiseen. EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan strateginen kehikko sisältää v. 2003 tehdyn Euroopan unionin turvallisuusstrategian (Turvallisempi Eurooppa oikeudenmukaisemmassa maailmassa) sekä selvityksen strategian toimeenpanosta (Selvitys Euroopan unionin turvallisuusstrategian täytäntöönpanosta – Turvallisuudesta huolehtiminen muuttuvassa maailmassa) vuodelta 2008. Tämän lisäksi EU:lla on useita ulkoiseen turvallisuuteen liittyviä ala-, alueellisia ja temaattisia strategioita, minkä lisäksi EU:n sisäinen strategia on edelleen ulkoisesta strategiasta erillinen kehikkonsa.

Vuoden 2003 strategian rakentamisen taustalla oli tarve luoda yhtenäisyyttä EU:ssa Irakin sodan aiheuttaman jaon jälkeen. Strategia keskittyy uhiin (esim. terrorismi, joukkotuhoaseet, alueelliset konfliktit), strategiisiin tavoitteisiin (esim. uhkien torjuminen, turvallisuuden lisääminen naapurialueilla, monenvälisyys) sekä vaikutuksiin EU-politiikkaan (EU:n tulisi olla aktiivisempi, toimintakykyisempi ja yhdenmukaisempi). Strategia toimii edelleen yleisesti EU:n strategisen ajattelun perustana ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisessa yleisluontoisuudestaan huolimatta. Vuonna 2008 ei erimielisyyksien pelon vuoksi päädyttyä avaamaan strategiaa, vaan se ainoastaan päivitettiin täydentävällä dokumentilla. Päivitys koettiin kuitenkin epäonnistuneeksi, ja osa jäsenmaista on kannattanut uutta päivitystä, ml. Suomi.

EU:n muuttunut turvallisuusympäristö on vahvistanut näkemystä siitä, että turvallisuusstrategia kaipaisi päivitystä. Kesäkuussa 2015 Eurooppa-neuvosto valtuutti EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan, Federica Mogherinin valmistelemaan kokonaisvaltaisen EU:n ulko- ja turvallisuuspoliittisen strategian yhteistyössä jäsenmaiden kanssa. Strategia on tarkoitus toimittaa Eurooppa-neuvostoon kesäkuussa 2016. EU:lle luodaan siis turvallisuusstrategian sijaan kokonaisvaltainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen strategia, eikä turvallisuus- ja puolustuspolitiikan roolista strategiassa ole selvyttä.

Puolustusministeriön erityisasiantuntija **RASMUS HINDRÉN** näki Euroopan puolustuspolitiikan tulevaisuuteen katsovassa esityksessään paineen kokonaisvaltaiseen toimintaan kasvaneen, sekä ulkoisesti että sisäisesti ja niin EU:ssa kuin myös kansallisesti. Ukrainan kriisi on paljastanut, millaiset kriisit ovat lähialueilla mahdollisia. Kustannuskehitykseen, eli resurssien puutteeseen Suomessa ja laajemmin, on vastattu pyrkimällä tiiviimpään puolustusyhteistyöhön, jolloin puolustusta voidaan tuottaa tehokkaammin. EU:n rakenteet ovat kuitenkin jäykät ja instituutioiden välillä hankausta, mikä hankaloittaa toimintaa. Suomen hallitusohjelmassa suhtaudutaan skeptisesti Euroopan komission rooliin ja sääntelyyn. Yhteistyötä EU:n sisällä on kuitenkin onnistuttu saavuttamaan esim. tutkimuksen ja konkreettisen suorituskyvyn alalla. Sen sijaan turvallisuusstrategialta ei Hindrénin mukaan voida sen laajuuden vuoksi odottaa strategista ohjausta.

Vaikka kriisinhallintatoiminta on laajentunut, eivät perinteiset toimet sen piirissä ole vähentyneet. Keskeistä kriisinhallintaoperaatioissa on jatkumon rakentaminen, joka jatkuu myös operaation päättymisen jälkeen. Kun ennen kriisinhallintaoperaatioiden yhteydessä puhuttiin voimavaroista, puhutaan nyt suorituskyvystä. Kukin jäsenmaa on voinut lähteä omasta suorituskyvystään, jolloin luodaan yhteistä suorituskykyä: suorituskyky voidaan hankkia yhdessä, mutta omistaa kansallisesti. Myös muutaman jäsenmaan yhdessä hankkima suorituskyky tukee jäsenmaiden yhteistä suorituskykyä. Raja kriisinhallinnan ja muiden suorituskykyjen välillä onkin liudentunut.

Euroopan puolustuspoliittisen toimintakulttuurin muuttaminen voi viedä vuosikymmeniä. Suvereniteetin sekä yhteistyön suhde määrittää, voidaanko perinteisistä asemista päästä eteenpäin. Millään EU:n valtiolla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta tuottaa riittävästi resursseja yksin. Resurssien puute aiheuttaa kuitenkin sen, että yhteistyöhön suhtaudutaan avoimemmin.

Vaikka EU:n ja Naton päällekkäisten rakenteiden luomista pyritään välttämään, ei suoranainen tehtävänjako ole hedelmällistä erilaisten jäsenpohjien ja erilaisten tehtävien vuoksi. Jakolinja toimintakysymyksissä ei kulje jäsenmaiden ja ei-jäsenmaiden välillä, vaan jotkut valtiot haluavat edistää järjestöjen yhteistyötä toisia innokkaammin. EU:n yhteisen puolustuksen kehittämiskeskustelu

mediassa paneutuu yleensä perinteisen puolustussmallin luomiseen, mutta puolustusyhteistyö voisaadamyöselementtejä, jotka tukevat yksittäisten jäsenmaiden puolustusta ja maiden välistä solidaarisuutta. Itsenäisen ja yhteisen puolustuksen välillä onkin useita tasoja. Puolustusteollisuudessa yhteishankkeita jäsenmaiden välillä on olemassa, mutta vähemmän kuin voisi ajatella. Alalla voi havaita vahvaa protektionismia, ja fuusioita onkin estynyt suvereniteettikysymysten vuoksi. Hankintoja poolaamalla voisi kustannuksia saada alennettua periaatteessa 10%.

Kansanedustaja **ERKKI TUOMIOJAN** puheenvuoro käsitteli Euroopan turvallisuutta laajasti, lähtien käynnissä olevasta pakolaiskriisistä. Tuomioja totesi eniten pakolaisia vastaanottavien valtioiden, Turkin, Libanonin ja Jordanian, kestokyvyn olevan loppumassa. On havaittavissa paniikinomainen lähtöreaktio, kun pakolaiset pelkäävät Euroopan sulkevan rajansa, mikä johtaa suurempien riskien ottamiseen. Vaikka EU on kyennyt harsimaan kasaan jollain tavalla toimivan kokonaisuuden, on se kovien paineiden alla yhteisen vastuunkannon suhteen, ja tukea tulisikin kohdistaa esimerkiksi Turkille ja YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:lle. Suomi on asemoinut itsensä tasapuolisen vastuunkannon kysymyksessä Itä-Euroopan kanssa samaan joukkoon, kun taas Etelä-Eurooppa, Saksa ja Ruotsi ovat vaatineet vastuun jakamista.

Tuomiojan mukaan tärkeää olisi, ettei Syyrian konfliktia tuettaisi tai ruokittaisi ulkopuolelta, eikä kestävää rauhaa voida saavuttaa ulkoa tuoden, vaan neuvottelemalla myös vastenmielisten kumppanien kanssa. Joidenkin mukaan al-Nusraa tulisi tukea vähiten huonona vaihtoehtona, mutta huolena on aseiden kulkeutuminen alueella. Muuttoliike tulee jatkumaan konflikteista huolimatta, sillä ilmastopakolaisuuden määrä tulee kasvamaan. Muuttoliikkeet ovat osa ihmiskunnan kehitystä eikä niitä tulisikaan estää. Yhteiskunnat ovat kuitenkin koetuksella muuttoliikkeen nopeuden vuoksi, mikä voi synnyttää pelkoa. Pelko yhteiskunnissa johtuu uuden kohtaamisesta, mutta se voidaan voittaa, kun totutaan aitoon vuorovaikutukseen. Kun ennakkoluuloista luovutaan, on monikulttuurisuus luontevaa ja yhteiskuntaa rikastuttavaa.

Kasvava keskinäisriippuvuus maailmassa johtaa siihen, että voimapolitiikka menettää mahtiansa. Euroopassa näkyvällä voimapolitiikalla ei voida saavuttaa pysyviä etuja, ja Venäjälle koituneet

kustannukset ovat jo nyt moninkertaiset ajateltuun nähden eikä Venäjä kestäisi laajamittaisempaa sotaa Ukrainassa. Tuomioja kuitenkin korosti myös tilanteen vaarallisuutta sekä Syyriassa että Ukrainassa. Nato-mielipideilmasto ei Suomessa ole juurikaan muuttunut, mutta mielipiteet ovat polarisoituneet ja keskustelu kärjistynyt.

Muuttunut maailmanpoliittinen tilanne täytyy huomioida myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, sillä enää Suomelle ei ole maita ”jossain kaukana”, vaan vaikutukset ylettävät myös Suomeen. Suomen vaikuttamisen ja ennaltaehkäisyn välineitä leikataan kehitysyhteistyön ja kriisinhallinnan budjettileikkauksilla, ja Tuomioja olikin huolissaan Suomen kansainvälisestä positiosta sekä sisäisestä kehityksestä solidaarisuuden ja suvaitsevaisuuden osalta todeten, että aito Suomi on näkynyt valtavassa vastareaktiossa vihapuheelle. Kehitysyhteistyörahojen leikkaus on väärää turvallisuuspolitiikkaa, ja monet leikkauksia ajaneet ovat vaatineet kriisien hoitamista pakolaisten lähtömaissa, mitä kehitysyhteistyörahojen leikkaukset hankaloittavat. Tuomioja päätti puheenvuoronsa huomautukseen, että valtion maineen rakentamisessa kestää kauan, mutta sen voi nopeasti menettää.

PIRITTA ASUNMAA, Suomen NATO-suurlähettiläs, keskusteli EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tulevaisuuden haasteista. Myös Asunmaa nosti esiin EU:n toimintaympäristön muutoksen, kuten eteläisen naapuruston väkivaltaisen murroksen, Ukrainan kriisin, taluskriisin ja kasvavan integraatiokriittisyyden. Ulkopoliittista toimintaa ohjaakin Asunmaan mukaan nyt näkemys EU:n voimavarojen ja vaikutusvallan rajallisuudesta ulko- ja turvallisuuspoliittisten haasteiden kasvaessa ja usko EU:n toimijuuteen on horjunut. Jäsenmaat eivät Lissabonin sopimuksesta huolimatta ole halunneet edetä kohti yhteisöllisempää ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, vaan pitävät kiinni kansallisista suvereniteeteistaan. EU:n sisäiset toimivaltakiistat komission ja Euroopan ulkosuhdehallinnon (EUH) välillä ovat jumittaneet toimeksiantoja, ja yhteistyö on ollut haastavaa. Komission raskaat sisäiset prosessit hidastavat sen reagointikykyä, vaikka EUH:n tulisi pystyä toimimaan nopeasti. EU:n ulkopoliittinen toimintakyky vaatii poliittista tasapainottelua EUH:lta sekä korkealta edustajalta ja komission varapuheenjohtajalta Mogherinilta. EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikan

kenties suurin puute on ollut strategisessa ohjauksessa, jolla olisi voitu määrittää ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ohjaavat arvot ja intressit ja niiden myötä toiminnan prioriteetit ja resursointi. Uuden strategian laatimisessa tärkeää onkin myös itse prosessi, sillä silloin jäsenmaat sopivat yhdessä EU:n ulkopoliittisista prioriteeteista. Strategiatyön tavoitteena on myös muodostaa näkemys EU:sta geopolittisena toimijana, jolla on omia intressejä ajettavanaan.

Taluskriisin myötä uusia EU:n kriisinhallintaoperaatioita ei käynnistetty eikä YTPP:stä keskusteltu, mutta turvallisuusympäristön muutoksen kautta YTPP on nousut uudelleen agendalle. Vaikka EU:n yhteinen puolustus ei edelleenkään ole näköpiirissä, naapuruston epävakaus ja Yhdysvaltain strategisen painopisteen siirtyminen Aasiaan ovat pakottamassa EU:ta suurempaan vastuunkantoon omasta ja naapurustonsa turvallisuudesta. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan kriittisiä suorituskykyjä sekä kilpailukykyistä eurooppalaista puolustusteollisuutta. Ukrainan kriisi on vaikuttanut YTPP:hen ennen kaikkea Naton roolin kautta. Koska EU:n ja Naton jäsenpohjat ovat erilaiset, pitää kumpikin kiinni omasta toimijuudestaan. EU:n sotilaallisen kriisinhallinnan joukkojenmuodostus on hankaloitunut Ukrainan kriisin myötä entisestään, kun sotilaallisia voimavaroja on suunnattu yhteiseen puolustukseen. Kuitenkin, vuodesta 2012 lähtien kuusi EU:n siviilikriisinhallintaoperaatiota ja neljä sotilaallista operaatiota on saatu käynnistettyä. Keskeinen muutos EU:n kriisinhallinnassa on ollut turvallisuuden ja kehityksen keskinäisriippuvuuteen perustuvan kokonaisvaltaisen lähestymistavan omaksuminen, jolloin kriisinhallintatoimet sidotaan osaksi EU:n ulkosuhteiden hoitamista. Lisäksi keskeistä on kriisialueiden omien suorituskykyjen ja voimavarojen vahvistaminen koulutus- ja materiaalituelle. Materiaalitukeen tulisi perustaa oma määräraha, sillä kehitysyhteistyörahoista ottaminen ei täytä virallisen kehitysavun määreitä.

Yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan osalta Suomi on profiloitunut yhtenä aktiivisimmista jäsenmaista, ja siviilikriisinhallinnassa Suomi on lähettänyt väkilukuun suhteutettuna eniten asiantuntijoita.

Aalto-yliopiston professori **JARNO LIMNÉLL** nosti kyberturvallisuuspuheenvuorossaan esiin

digitaalisen kehityksen valtavan edistymisen ja tiedon moninkertaistumisen viimeisen kymmenen vuoden aikana. Riippuvuus teknologiasta on altistanut myös kyberrikollisuudelle, ja kyberuhat ovatkin esimerkiksi Yhdysvaltain vuotuisessa uhkaraportissa suurin turvallisuusuhka. Limnellin mukaan kyberturvallisuuden retoriikka on liian teknologiapainotteista, ja kyberturvallisuuden alalla kaivattaisiinkin ennen kaikkea strategista osaamista. Suomalaisessa yhteiskunnassa ei ole toista turvallisuuden alaa, joka olisi näin tärkeä, mutta yhtä heikosti ymmärretty. Kyberturvallisuus onkin kokonaisturvallisuutta edustavimmillaan ja koskettaa jokaista. Kahden vuoden kuluttua Suomessa tapahtuu enemmän rikoksia digitaalisessa maailmassa kuin reaali maailmassa.

Yhä enemmän kyberturvallisuudesta puhuttaessa puhutaan vallasta (cyber power). Kynnys päästä kyberturvallisuuden maailmaan on paljon matalampi kuin esimerkiksi perinteisessä sodankäynnissä eikä resurssien suuruudella ole juurikaan merkitystä, vaan pienilläkin resursseilla voi päästä pitkälle. Digitaalinen riippuvaisuus aiheuttaa myös haavoittuvuutta, sillä nykyään tiedosta yli 99% on digitaalisessa maailmassa. Myös Yhdysvaltain ja Kiinan kaltaiset suurvallat ovat nostaneet kyberturvallisuuden korkealle turvallisuuspoliittisella agendallaan, koskien esimerkiksi kybervakoilua. Kuitenkaan Limnell ei usko sotaan, joka käytäisiin kokonaan digitaalisessa maailmassa, mutta hänen mukaansa tuskin koskaan tulee enää kriisiä tai sotaa, jossa ei olisi digitaalista ulottuvuutta.

Kyberturvallisuudessa sovittuja pelisääntöjä tai toimintamalleja ei ole, eikä kyberkykyjen tasosta, toisin kuin fyysisestä suorituskyvystä, ei ole tietoja, mikä johtaa epäluuloihin valtioiden välillä. Lisäksi valtiot voivat vastuun välttämiseksi ulkoistaa kybertoimintaansa. Kyberhyökkäysten tekijöitä on vaikea tunnistaa, vaikutusta hankala analysoida ja hyökkäykseen vastaamisen mitoittaminen kyseenalaista. EU:n kyberturvallisuuden strategiassa halutaankin lisätä kybersietokykyä (resilience), vähentää kyberrikollisuutta, kehittää yhteisiä kykyjä kyberpuolustuksessa, kehittää alan teollisuutta sekä kehittää kyberdiplomatiaa. Eurooppa ei ole tuottanut teknisiä ratkaisuja, vaan koneet, ohjelmat ja mikropiirit tulevat Euroopan ulkopuolelta. Limnell huomautti, että ensi- ja viimekädessä on kysymys ihmisistä ja tuotteiden loppukäyttäjistä kyberuhkia välttäessä, kuten EU:n

kyberstrategiassakin todetaan. Kuitenkin kaivataan myös kansainvälisiä sääntöjä, mutta muuttuvassa maailmassa on vaikea ennustaa tulevaisuuden tarpeita säännöille ja normeille.

THAMMY EVANS ISSAT DCAF:ista keskusteli turvallisuussektorin reformista (Security Sector Reform, SSR). Turvallisuussektorin reformi on toimintakehikkona vakiintunut vuonna 2004, mukaan lukien sen valvontamekanismit. SSR:ssä on kyse muutosteoriasta, jossa nähdään, että rauhaa ja vakautta luodaan muuttamalla olemassa olevia rakenteita. Perinteisesti turvallisuus on usein nähty valtioiden suojeluna, mutta nykyään turvallisuus käsitetään paljon laajemmin, käsittäen myös yksilöiden turvallisuuden. SSR:n ajatus perustuu ongelmien syihin puuttumiseen, ei ainoastaan oireiden hoitamiseen. Mitä enemmän SSR-toimia voidaan toteuttaa ennaltaehkäisevästi, sitä helpommin laaja reformi voidaan toteuttaa konfliktin jälkeen. SSR ei kuitenkaan rajoitu kehittyviin maihin tai konfliktista toipuviin maihin, vaan sitä toteutetaan joka puolella maailmaa, koko ajan. Evans nostaa esimerkiksi Latvian, jossa inhimillinen turvallisuus ja sietokyky on sisällytetty kansalliseen toimintaohjelmaan.

SSR:n toimintakenttä on suuri: se sisältää toimia yhteisestä valvonnasta sotilaallisiin avustuksiin ja kriisinhallintaan. SSR rakennetaan kuitenkin aina ensin poliittisen muutoshalun kautta, jonka avulla rakennetaan muutoksen kehys. Tätä seuraa organisaatioiden välisen ja sisäisen kehityksen tukeminen sekä koulutus. SSR:n olennainen lähestymistapa on paikallisen omistajuuden säilyttäminen, eivätkä lahjoittajatahot, kuten EU tai YK, tee SSR:ää, vaan ainoastaan tukevat sitä. Ideaalia olisi, että kohdevaltio johtaisi reformin koordinaatiota, mutta mikäli se ei ole mahdollista, kohdevaltion kutsumista toimijoista monenvälisimmän tulisi vastata johtamisesta. YK on toimijoista legitiimein, mutta on huomioitava, ettei kukaan yleensä halua tulla koordinoituksi. SSR:n keskeiset tavoitteet ovat vastuullisuus ja tehokkuus, mutta niiden tulee olla tasapainossa. Lisäksi SSR toimii kolmella välttämättömällä tasolla: poliittisella, holistisella ja teknisellä tasolla.

SSR:n toteuttaminen valtion ulkopuolisen tahon toimesta voidaan kokea kolonialistisena, mutta SSR:ää ei voida koskaan toteuttaa ilman kohdevaltion hyväksyntää. SSR:ää toteutetaan EU:n YTPP:n piirissä, ja EU:n vahvuksina SSR-

-toimijana ovat sen poliittinen vahvuus, neutraalius, kokonaisvaltainen lähestymistapa, luotettavuus ja tehokkuus sekä institutionaalinen ja rakenteellinen osaaminen. YTPP:n alainen operaatio on paljon kahden- tai monenvälisiä operaatioita tehokkaampi ja kokonaisvaltaisen lähestymistavan myötä EU (tai YK) voi tuottaa holistisesti kehitystä myös aloilla, joihin korruptoituneet hallinnot eivät kykene, esimerkiksi verotuksessa.

Ongelmallista SSR:n toteuttamisessa on leimat: kukaan ei halua, että heidän turvallisuussektorinsa nähdään niin epäonnistuneena, että se vaatii reformia. SSR:n määritelmä onkin laaja, jolloin sitä voidaan tulkita eri tavoin, eikä sitä välttämättä tarvitse nähdä merkinä epäonnistumisesta. Kansalaisyhteiskunnan rooli SSR:n toteuttamisessa on keskeinen, erityisesti toteutuksen valvonnassa.

Akatemian päätteeksi järjestettiin Turpokäräjät-paneelikeskustelu otsikolla ”Tarvitseeko EU yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa”. Paneelin moderaattorina toimi toimittaja **JARMO MÄKELÄ** ja keskustelijoina olivat tutkija **MINNA LIISA BRANDERS** Tampereen yliopistosta, **ANTTI HÄIKIÖ** sisäministeriöstä, ulkoasiainministeriön Nato-asioiden tiimin vetäjä **MINNA LAAJAVA** sekä Sadankomitean pääsihteeri **ANNI LAHTINEN**. Kaikki paneeliin osallistuneet olivat yksimielisiä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan tarpeellisuudesta sekä siitä, että myös Suomi tarvitsee EU:n yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Brandersin mukaan Suomi tarvitsee EU:ta erityisesti systeemissä uhissa ja Lahtinen totesi EU:n olevan Suomea lähin arvoyhteisö. Häikiö huomautti, että EU:n kriisinhallintaoperaatioita on ollut vasta 12 vuotta, mutta sillä on valmiudet kasvaa siviilikriisinhallinnassa suuremmaksi ja paremmaksi toimijaksi. Suomi on ajanut vahvasti siviilikriisinhallinnan edistämistä EU:ssa. Laajavan mukaan YTPP:llä vahvistetaan ulkopoliittista toimijuutta esimerkiksi kriisinhallinnan, voimavarojen kehityksen ja jäsenmaiden kapasiteetin kehittämisen osalta. YTPP palvelee kriisinhallintaa sekä tuo jäsenmaille kapasiteettia toimia. EU:n turvallisuus on kuitenkin muutakin kuin YTPP, eikä se sulje muita toiminnan keinoja Suomelta, kuten yhteistyötä Naton kanssa, kahdenvälisiä suhteita tai pohjoismaista yhteistyötä. Lahtinen huomautti, että yhteistä puolustuspolitiikkaa voisi ajatella myös yhteisinä toimina asevarustelun näkökulmasta, jolloin voisi korvata suorituskyvyn puutteita sekä säästää kustannuksissa.

EU:n resurssit nähtiin rajoittuneina Syyrian kriisin ratkaisussa, mutta mahdollisuuksia nähtiin järjestöjenvälisessä yhteistyössä esim. YK:n ja Naton kanssa sekä mahdollisen rauhansopimuksen tai tulitaukosopimuksen synnyttyä. Häikiö totesi, että EU:n rauhanvälityskyky on alkuvaiheessa, mutta kehittymässä, ja siviilikriisinhallintatoiminnassa EU on hyvä, ellei jopa paras. Laajavan mukaan EU voisi osallistua esimerkiksi oikeusvaltion kehittämisen ja yhteiskunnan vakauden ylläpitämisen kautta. Osana laajempi toimia EU voisi kontribuoida esimerkiksi rajanvalvonnan kehittämässä. Lahtinen nosti esiin, että EU:n korkea edustaja on saanut eri osapuolia saman pöydän ääreen, ja neuvotteluissa laajemman roolin myötä EU voisi osallistua rauhanvälitykseen ja –rakentamiseen.

Branders peräänkuulutti ennakoivia turvallisuusinnovaatioita reaktiivisen toiminnan rinnalle, johon myös tutkimuskenttä voi kontribuoida. Häikiö esitti pilke silmäkulmassa Migration Academyn, Migran, perustamista, jossa monipuolisesti eri taustoista tulevat akateemiset ja ammatilliset toimijat kohtaisivat vapaaehtoisperusteisesti turvallisuusrahaston ja kotouttamistoimien puitteissa. Tarkoitus olisi pyrkiä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, lähtömaiden kehittämiseen sekä demokratian ja rauhan edistämiseen. Paneeli ja yleisö olivat samanmielisiä siitä, että tämänkaltaisia ideoita kaivattaisiin lisää ja niiden toteutusta tulisi myös ajaa eteenpäin.

Tilaisuuden päätti WISEn puheenjohtaja, **TARJA KANTOLA** todeten, että ”Crisis is the new black”. Ratkaisujen etsiminen kriiseihin laajalla rintamalla jatkuu. Yhteistyö kansanedustajien, virkamiesten ja kansalaisyhteiskunnan on tärkeää, ja erityisesti kansalaisyhteiskunnan panos tässä työssä on olennaista. Kantola kiitti kaikkia puhujia ja osanottajia aktiivisesta ja rakentavasta panoksesta WISEn turvallisuuspoliittisessa akatemiassa.